

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ALAEDDİN KEYKUBAT KAMPÜS ALANI ALAN KULLANIMI VE PLANLAMASI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA*

Serpil ÖNDER**

ÖZET

Bu araştırmaya, Selçuk Üniversitesi Kampüs Alanı'nın doğal özellikleri ve yapı elemanlarını saptamak ve peyzaj planlarının hazırlanması ve uygulamasında ortaya çıkan problemleri belirleyerek, kampüs alanının fiziksel gelişmesine katkıda bulunmak amaçlarıyla yapılmıştır. Araştırmada analiz ve sentez yöntemi kullanılmıştır. Sonuç olarak yapılan analizler doğrultusunda kampüs yerleşim alanında peyzaj planlama alanları için öneriler getirilmiş ve 1/4000 ölçekli öneri peyzaj planı hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konya, Selçuk Üniversitesi Kampüsü, kampüs alan kullanımı ve planlaması.

RESEARCH ON THE LAND USE AND PLANNING PRINCIPLES OF SELÇUK UNIVERSITY ALAEDDİN KEYKUBAT CAMPUS LAND

ABSTRACT

The aim of this research is to survey of natural and physical components of Selçuk University and found out difficulties during the landscape planning and creating them, for contribute to physical development of campus. This study conducted by using analysis and syntheses methods. As a results of analysis some suggestion have developed for landscape planning on the campus settlement project and a suggestion plan prepared by 1/4000 scales.

Key Words: Konya, Campus of Selçuk University, planning and uses area campus.

GİRİŞ

Üniversiteler batı ülkelerinde Ortaçağda 12. Yüzyılda ortaya çıkmıştır. İlk kurulan üniversiteler tarih sırasına göre şunlardır: Bologna (1119), Salerno, Padua, Paris (1200 civarı), Cambridge, Oxford (1249), Prag (1318), Viyana (1365), Heidelberg (1386), Köln (1388), Rostock (1419), Basel (1460), Tübingen (1477) vb. Bu üniversiteler başlangıçta kiliseye bağlı bir çevrede yer almış olup, daha çok öğrenme-bilme esasına dayalı, teolojik ve arşivsel bilgiye dönük, içe kapalı hayat görüşü ve eğitim anlayışına dayalı tek fonksiyonlu eğitim kurumlarıydı. Daha sonra kültür, bilimsel düşünce ve araştırmalardaki gelişme üniversitelerin akademilere ayrılıp dağılmasına neden olmuştur. Böylece üniversiteler ortaçağ kentleri içinde, yeni gereksinimler karşısında kentin farklı yerlerinde birbirinden uzak fakülteler halinde kurulmuşlardır (Kortan 1981).

Eğitimin yapıldığı fiziksel mekan, kiliselerin bünyesinden çıktıktan sonra kentlerin içinde kurulan, kendilerinin ortaya çıkışı ile kent meydana getiren üniversiteler şeklinde kurulmuştur. Bunların en belirgin örneği Oxford ve Cambridge üniversiteleridir. Fiziksel yapılarıyla etkili olan bu üniversiteler, uzun yıllar üniversite yerleşim modellerinin temelini oluşturmuştur. Yerleşim düzeni kompakt olan Oxford Üniversitesi dört tarafı kapalı avlu sistemi ile içe dönük, kapalı eğitim sistemini vurgulamaktadır (Jellicoe 1987).

İslam medeniyetinde ise yüksek öğretim kurumlarının temeli Selçuklulara kadar dayanmaktadır. Selçukluların 1040 yılında dizi halinde medrese kurması İslam dünyasında

* S.Ü.Araştırma Fonu tarafından desteklenen 97-009 nolu projeden hazırlanmıştır.

** Yrd. Doç. Dr., S.Ü., Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Kampüs- KONYA

reform olmuştur. Hakkında ayrıntılı bilgi bulunan ilk üniversite ise 1067'de Alpaslan döneminde Bağdat'ta kurulan Nizamiye Medresesidir. Modern anlamda üniversite kampüsü olarak kabul edilebilecek Bağdat Nizamiye Medresesinde; Tıp -Cerrahi, Mühendislik, Matematik, Geometri, Arstronomi, Biyoloji gibi pozitif bilim eğitimi yapılmakta ve tıpta uygulama alanı olan hastane (Darüşşifa) bulunmaktaydı. Bu eğitim kurumları kendi içine dönük fiziksel olarak kompakt düzende şehir yerleşmeleri içinde yer almışlardır (Kabasakal 1986).

Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile Türk Medreseleri Osmanlı yönetimi içinde yükselmeye başlamıştır. Edirne'de 1400'lerde kurulmuş olan Beyazıt II Külliyesi kendi içinde yeterli bir kompleks oluşturmuştur. Başlıca öğeleri şunlardır; cami, hastane, tıp okulu, yemekhane, mutfak vb. Söz konusu kompleks çağdaş bir üniversite kampüsünün başlangıç şeması olarak gösterilebilir (Kortan 1981).

Gerek ülkemizde medrese, gerekse Avrupa'da kilise temelleri üzerine oturtulmuş olan üniversiteler, 20. yüzyıla girerken hızla artan kent nüfusu ve kentleşmenin bir sonucu kent içinde adeta sıkışıp kalmışlardır. Toplumun değişen ve gelişen ekonomik sosyal, kültürel ve rekreasyonel gereksinimleri üniversitelerin kentlerin dışında, geniş alanlar üzerinde küçük bir kent modelinde planlamalarını zorunlu kılmıştır (Altan ve ark. 1982).

Ülkemizde bu amaçla kurulmuş olan ilk üniversiteler Ankara Ortadoğu Teknik Üniversitesi 1000 dekar, Erzurum Atatürk Üniversitesi 43000 dekar, Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi 550 dekar, Diyarbakır Ziya Gökalp Üniversitesi 30000 dekar, Ankara Hacettepe Üniversitesi 11925 dekar arazi ile çağdaş bir anlayış içinde Üniversite Kampüsü planlanmasının canlı örneklerini oluşturmaktadır (Tanrıverdi 1976).

Konya'da ise yüksek eğitimin temelleri Selçuklular'a kadar dayanmaktadır. Anadolu Selçuklularının başkenti ve bir kültür merkezi olarak Konya'da eğitim ve medeniyet tarihimize kazandırılmış pekçok medrese bulunmaktadır. Bugün kent merkezinde Alaeddin Tepesi çevresinde bulunan ve müze olarak kullanılan Sırçalı Medrese (1242), İnce Minare Medresesi (1258), Küçük Karatay Medresesi (1251) başta olmak üzere sayısı onikiyi bulan bu eğitim kurumlarında daha çok dini eğitim verilmekte ve Mevlana Celaleddin Rumi, Şems-i Tebrizi, Şeyh Sıraceddin Urnevi gibi alimlerin ders verdiği bilinmektedir. Bu eğitim kurumlarına Karamanoğulları döneminde3, Osmanlı İmparatorluğu zamanında ise 49 olmak üzere 52 medrese eklenmiştir. Sayıları 64'ü bulan bu medreseler kuruldukları dönemlerden itibaren faaliyetlerini sürdürmüşler ve 20. Yüzyıla kadar gelebilmişlerdir (Arabacı 1998).

Cumhuriyet Döneminde ise Konya'da yüksek öğretim kurumları açma yolunda ilk adım 1962 yılında Selçuk Eğitim Enstitüsü ve Yüksek İslam Enstitüsü ile 1970 yılında Mühendislik Mimarlık Yüksek Okulunun açılmasıyla atılmıştır. Konya'da yüksek öğretimin geçmişi bu üç eğitim kurumu üzerinde odaklanmaktadır. Selçuk Üniversitesi ise 11.4.1975 tarihinde yürürlüğe giren 1873 Sayılı Kanuna istinaden kurulmuştur. 1976-1977 eğitim-öğretim yılında Fen Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi olmak üzere iki fakülte ile hizmete girmiş ancak üniversite 1982 yılına kadar kayda değer bir gelişme gösterememiştir. Bu tarihten sonra Fen ve Edebiyat Fakülteleri birleştirilerek tek fakülte haline getirilmiş, enstitü ve yüksek okulların statüleri değiştirilerek fakülte haline getirilmiştir. Bugün Selçuk Üniversitesi 14 Fakülte, 6 Yüksekokul, 24 Meslek Yüksekokulu, 4 Enstitü, 13 Araştırma Merkezi ile bölgenin önemli üniversitelerinden biridir (Anonim 1992 a).

İlk kurulan eğitim kurumlarında Selçuk Eğitim enstitüsü ve Yüksek İslam Enstitüsü Meram'da kendileri için yapılan binalarda eğitim vermeye başlamışlardır. Ancak daha sonra kurulan fakülteler kent içinde farklı yerlerde başka kurumlara ait geçici binalarda (örneğin; Mühendislik Mimarlık Akademisi, Çocuk Esirgeme Kurumuna ait binada, Ziraat Fakültesi Belediye barakalarında, Veteriner Fakültesi Hayvan Sağlık Meslek Lisesinde) eğitime başlamıştır. Açılan fakülte ve artan bölüm sayıları mevcut binaları yetersiz hale getirmiştir. Daha sonra tüm fakültelerin bir alan içinde toplanma gereksinimi duyulmuş ve 1979 yılında hazineye ait arazinin tahsisi ve şalış arazisinin kamulaştırılması sonucu kente 20 km uzaklıkta Afyon karayolu üzerinde 9200 da'lık alan üzerinde kampüs sahası oluşturulmuştur. Bu alana 1997 yılında 6200 da'lık bir arazi daha eklenmiştir.

Bu araştırma ile kampüs alanının mevcut doğal ve yapay özellikleri saptanacaktır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, bundan sonra kampüs alanında yapılacak dış mekan düzenleme çalışmalarına temel oluşturmak ve Selçuk Üniversitesinin fiziksel gelişmesine katkıda bulunabilecek sonuçları ortaya koymaktır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma materyali Konya kent merkezine 20 km uzakta bulunan 15400 da'lık alana sahip Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüs Alanında bulunan doğal ve yapay bir fiziksel elemanlardır. Materyal olarak ayrıca, 1/25000 ölçekli Konya'nın belediye ve mücavir sahalarını gösteren harita (Anonim 1981), 1/25000 ölçekli Konya İli arazi varlığı haritası (Anonim 1992 b), 1/5000 ölçekli kampüs alanı arazi haritası, 1/5000 ve 1/2000 ölçekli kampüs alanı genel yerleşme planı (Anonim 1980) ve TEKSİS'in hazırladığı kampüs planlama ve programlama araştırma raporlarından yararlanılmıştır.

Araştırmada yöntem olarak genel analiz ve sentez yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin belirlenmesinde Akdoğan (1971), Tanrıverdi (1976), Altan ve ark. (1982) ile Tanrıverdi ve ark. (1984)'den yararlanılmıştır.

Araştırmanın analiz ve survey çalışmalarında alan içinde bulunan tüm fiziksel elemanlar yerinde incelenmiş, topoğrafik, jeolojik, toprak ve iklim yapısı ile doğal bitki örtüsü gibi elemanlarla ilişkili uygun bilgiler çeşitli kaynaklardan sağlanarak alanın doğal elemanlar saptanmıştır. Bu aşamada üniversitenin tarihçesi, akademik yapısı ve üniversite kent ilişkisi incelenmiştir.

Kampüsü oluşturan fiziksel elemanların belirlenmesinde Kortan (1981)'den yararlanılmış ve doğrultuda kampüs alanının yapısal elemanları; akademik ve idari bölge, barınma bölgesi, dinlenme bölgesi ve ulaşım sistemi olarak dört grup altında incelenmiştir. Bu bölümde fiziksel elemanların mevcut durumları ile tasarım, planlama ve uygulama aşamaları görülen eksiklikler belirlenmiş ve öneriler getirilmiştir.

Sentez ve planlama aşamasında analiz ve survey çalışmalarında elde edilen doğal ve fiziksel elemanlar iç mekan kullanışı ile ahenkli bir planlama gösterecek şekilde değerlendirilmiş, sonuçlar ortaya konmuş ve peyzaj planlama alanları ile ilgili öneriler getirilmiştir. 1/2000 ölçekli kampüs yerleşim planına uygun olarak 1/4000 ölçekli kampüs peyzaj planlaması yapılmıştır.

ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

1. S.Ü.'nin Tarihçesi

Selçuk Üniversitesi'nin kuruluşundan önce, Konya'da ilk olarak 1962 yılında Selçuk Eğitim Enstitüsü ve Yüksek İslam Enstitüsü olmak üzere iki yüksek öğretim

kurumu açılmıştır. Konya'da üniversite olayının gündeme geldiği tarih ise 1970 yılıdır. Bu yıl Üniversite Kurma ve Yaşatma Derneği'nin faaliyete geçirilmesiyle konu gündeme getirilmiş, Konya halkı ve mahalli idarenin de yakın ilgisiyle en kısa zamanda sonuca ulaşılmış ve bugünkü Mühendislik Mimarlık Fakültesinin nüvesini oluşturan Mühendislik Mimarlık Yüksekokulu açılmıştır. Üniversite Kurma ve Yaşatma Derneğinin üstün gayreti ile 1970-1971 öğretim yılında, Çocuk Esirgeme Kurumuna ait bir binada hizmet vermeye başlayan bu kurum 1971 yılında Konya Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi ismini almış, 1982 yılında ise Mühendislik Mimarlık Fakültesi hüviyetiyle Selçuk Üniversitesine bağlanmıştır (Anonim 1992 a).

Konya'da yüksek öğretimin geçmişi bu üç öğretim kurumu üzerinde odaklanmaktadır. Üniversite kuruluşunun hazırlık safhasını teşkil eden bu okullardan asıl üniversiteye geçiş 11.4.1975 tarihinde yürürlüğe giren 1873 sayılı "Dört Üniversite Kurulması Hakkında Kanun" ile gerçekleşmiş ve Selçuk Üniversitesi bu kanuna istinaden kurulmuştur.

1976-1977 eğitim öğretim yılında Fen Fakültesi ve Edebiyat Fakültesi olmak üzere iki fakülte ile hizmete giren Selçuk Üniversitesi'nde 1982 yılında kadar kayda değer bir gelişme görülmemiştir. Aynı yıl 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve yeniden düzenlenen 41 sayılı kanun hükmünde kararname ile hızlı bir gelişme devresine giren Selçuk Üniversitesinde ilk olarak kuruluşta açılan Fen ve Edebiyat Fakülteleri birleştirilerek tek fakülteye dönüştürülmüş, Eğitim, Mühendislik Mimarlık ve İlahiyat'ın statüleri değiştirilerek fakülte haline getirilmiş ve 1976 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak açılan Kız Sanat Yüksek Öğretmen Okulu, Kız Sanat Eğitim yüksekokulu olarak Eğitim Fakültesine bağlanmıştır. Aynı yıl Tıp, Ziraat, Veteriner Fakülteleri açılmıştır.

2. S.Ü.'nin Akademik Yapısını Oluşturan Nitelikleri (Eğitim-Öğretim-Araştırma)

Bugün Selçuk Üniversitesi'nin bünyesinde biri Karaman İli'nde olmak üzere 14 fakülte, 2 tanesi Karaman İli 1 tanesi Akşehir İlçesi'nde olmak üzere 10 yüksekokul, 3 tanesi merkez, 3 tanesi Karaman İli, 1 tanesi İçel İli Silifke İlçesi diğerleri Konya'nın İlçelerinde olmak üzere 24 Meslek Yüksekokulu, 4 Enstitü, 13 Araştırma Merkezi bulunmaktadır (Anonim 1998 a).

Üniversitenin eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerinde görev alan akademik personel sayısı şöyledir: Profesör 143, Doçent 156, yardımcı Doçent 316, Öğretim Görevlisi 332, Araştırma Görevlisi 714, Uzman 73, Okutman 66, Toplam 1800. Ayrıca değişik birimlerde kadrolu olarak idari hizmetler sınıfında 1354 personel çalışmaktadır (Anonim 1998 a).

Eğitim, meslek yüksek okullarında 2 yıl, yüksekokul ve konservatuvarda 4 yıldır. Fakültelerde ise Tıp (6 yıl), Veteriner ve Diş Hekimliği (5 yıl) haricinde öğretim süresi 4 yıldır. Lisansüstü Eğitim-Öğretim-Araştırma yapan, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimlerinde yüksek lisans ve doktora programları yürütülmektedir.

3. S.Ü. Kent İlişkisi

Kültürel aktivite kalkınmanın bir kriteri olarak ele alındığında üniversitenin bölge ölçeğinde kalkınmaya etki etmesi kaçınılmazdır. Bunu sağlayabilmek için üniversitenin çevresel etkenlerin vereceği yardım, ya da yapacağı katkıya gereksinimi vardır (Keleş 1972).

Konya Kenti, Orta Anadolu Bölgesinin önemli tarım, sanayi, ticaret ve kültür kentidir. Özellikle 1980'den sonra Konya ve çevresinde zaten var olan tarımsal potansiyel paralelinde sanayi ve ticaret alanında gelişmeleri getirmiş, Selçuk üniversitesinin kuruluşundan sonra kent bölgenin önemli kültür merkezlerinden biri olmuştur. Bölgesel kalkınmada etkin olan tarımsal potansiyeli destekleyen bir eğitim-araştırma yürütmeyi amaçlayan üniversitede Ziraat Fakültesi yürüttüğü araştırmaların etkinliği ve kullanılabilirliği açısından politika anlayışını en iyi gösteren KOP'ta çalışmalar yapmaktadır.

Kentin kültürel faaliyetlerinde etkin olan üniversite ulusal ve uluslar arası kongre, sempozyum, panel ve açık oturumla öğrencilerin ve kent halkının ufkunu açmak bilimsel ve kültürel faaliyetlerde dinamik etkinliğini sürdürmek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Bu amaçla 1997 yılında 210 mesai gününde 90 adet kültürel faaliyet gerçekleştirilmiştir. Ayrıca üniversite bünyesinde biri merkez kütüphane olmak üzere 32 adet kütüphane mevcuttur (Anonim 1998 a).

4. S.Ü.Kampüsü Master Plan Çalışmaları

S.Ü.'nin ilk kurulan fakültelerinden Eğitim ve İlahiyat Fakülteleri 1965 yılında Meram Yeniyol'da Selçuk Eğitim Enstitüsü için yaptırılan binalarda eğitim-öğretime başlamışlardır. Bugün hala bu binalarda faaliyetlerini devam ettirmektedirler. Mühendislik Mimarlık Fakültesi ise 1970 yılında Zindankalede bulunan Çocuk Esirgeme Kurumuna ait binalarda eğitime başlamış 1997 yılında kampüsteki binasına taşınmıştır. 1982 yılında kurulan Tıp Fakültesi ise Meram-Akyokuşa Göğüs Hastalıkları Hastanesi olarak kullanılan binada eğitime başlamış, daha sonraki yıllarda dersane ve klinik blokları ilave edilmiştir. Halen Fakülte aynı yerde eğitim-öğretim araştırma faaliyetlerini sürdürmektedir. İlk kurulan diğer fakültelerden Fen Edebiyat Fakültesi, Zindankale'de Veteriner Fakültesi, Konya Hayvan Sağlık Meslek Lisesi'nde, Ziraat Fakültesi ise Belediyeye ait binalarda eğitim-öğretime başlamışlar 1987 yılından sonra kampüse taşınmışlardır.

1979 yılında Selçuk Kampüsünün kurulmasına karar verildikten sonra Konya'nın kuzeyinde hazine ve şahıs arazilerinden oluşan 9200 da'lık bir alan tahsis ve kamulaştırmayla alınmış böylece kampüs alanının sınırları belirlenmiştir. 1997 yılında ise kampüs arazisini büyüme düşüncesiyle sahanın güney batısında 6200 da'lık bir alan alınarak sınırlar genişletilmiştir. Kampüsün yer seçme fiziki planlama çalışmaları kuruluş yılları aşamasında TEKSİS proje grubu tarafından yapılmıştır.

Yapılan plan projelendirme ilk etap çalışmasında üniversitenin fiziksel planlamasında ortaya çıkabilecek yetersizlikler ve aksaklıkları önleyebilmek için ön çalışmanın yapılması hedeflenmiş, 1980 yılında "Kampüs planlama ve programlama araştırması" adı altında bir dizi rapor hazırlanmıştır (Anonim 1980).

Bu çalışma sonucunda Selçuk Üniversitesi'nin mevcut ve gelecekteki durumları, gelişmesindeki ağırlıklı fonksiyonlar, çevresi ve çevreye vereceği hizmetler göz önüne alınarak, planlama, programlama, tasarım ve kullanma etapları için gerekli, yerleşme ve hacim analizi kriterleri, ihtiyaç programları, bina üretim sistemi, yapısal esaslar ve alan standartları gibi veriler sağlanmıştır.

1981 yılında hazırlanan 1/5000 ve 1/2000 ölçekli ilk yerleşim planında bazı değişiklikler yapılarak 1983 yılında kampüs alanının kesin projeleri hazırlanmıştır. Bu projede, fikir projesinde belirlenen genel sirkülasyon, kuzeyde yer alan lojmanlar, güneyde öğrenci yurtları ile yurtlarla optimum bağlantılı ve ikinci girişe yakın yerde bulunan spor

tesisleri aynen kalmış, sosyal ve idari bilimler fakültelerinin yerleri değiştirilerek merkezdeki idari bölgenin üst tarafına sosyal ve idari simikmed fakültelerinin yerleri değiştirilerek merkezdeki idari bölgenin üst tarafına sosyal eğitim üniteleri olarak Hukuk, İktisat, İlahiyat ve Eğitim Fakülteleri yerleştirilmiştir. Kampüs ana girişinin yakınında yer alan Tıp Fakültesi Eğitim ve Uygulama Hastanesi ve merkezde bulunan rektörlük, Bilgi-İşlem, Oditoryum, Mediko Sosyal binalarından oluşan idari bölge aynen kalmış ve merkeze uzak yerde bulunan merkezi kafeterya ile merkez kütüphanesinin yerleri değiştirilerek idari bölgenin olduğu yere getirilmiştir. İdari bölgenin devamında ve kampüs yerleşim alanının merkezinde anıt ve tören alanı yer almaktadır. Bu alanın sağ tarafında Fen, Mühendislik Mimarlık, Veteriner ve Ziraat Fakülteleri fen eğitimi üniteleri olarak birarada yerleştirilmiştir. İdari bölge ve anıt alanının akademik bölgeye olan bağlantısı ise yaya yolları ile sağlanmış ve araç yolu ile desteklenmiştir.

Kampüs yerleşim merkezi 750 m yapıçaplı 7.5 dakika yürüme mesafesi olan bir dairenin içine yerleştirilmiştir. Üniversitenin makro gelişme alanları kuzey ve güney yönde topoğrafyanın olanakları ölçüsünde sınırlandırılmıştır.

5. S.Ü.Kampüsünün Doğal Yapısı

Topoğrafik özellikler: Kentin kuzeyinde Selçuklu İlçesi sınırları içinde ve merkeze 20 km uzaklıkta yer alan kampüs alanı 15 400 dekar olup, yaklaşık 4000 da'lık kısmı yerleşim alanı olarak kullanılmaktadır. Kampüs arazisi doğuda Konya-Afyon karayolu, kuzeyde Şadiye Beldesi, Batıda Ardıçlı Köyü, güneyde Yazır Mahallesi ve bu yerleşim alanlarının arazileri ile sınırlanmıştır.

Kampüs alanı peyzaj planlamasına değişik olanaklar sağlayan hareketli topoğrafik çizgilerle sahiptir. Meyil derecesi % 3-5 olan düz araziler meyilleri % 5-15 arasında dalgalı ve meyili % 20-30 olan arızalı araziye kadar form değişiklikleri gösterir. Arazinin tümü doğu-batı yerinde Konya-Afyon karayolundan itibaren 1120 m kotundan başlayarak genel eğimle yükselmektedir. Bu yükseklik Çataltepe (1220 m) Yüvtepe (1240 m) ve Keçilikaya Tepesi (1275 m) ile en yüksek noktaya ulaşmaktadır. Alanda batı-doğu yönünde ve birbirine hemen hemen paralel bulunan üç adet yan dere yatağı bulunmaktadır. Bu dere yatakları araziye güney kuzey yönünde dalgalı bir görüntü kazandırmıştır.

Jeolojik yapı : Kampüs ve çevresinde yer alan toprakların çoğu üçüncü zamana ait arazi üzerindedir. Yağız (1997)'nin yapmış olduğu araştırmada, alanın batısında yer alan Keçilikaya Tepesi, Yaylatepe, Hacıalikoncağı Tepesi, Akyayla Sırtı ve Kampüs alanı içinde yer alan Yüvtepe, Çataltepe, Tilkideliği Sırtı civarlarının istif litolojisi onkolitli kireçtaşı, kireçtaşı, marn ve çamur taşından oluşmaktadır. Ancak birimin egemen kayacı krem renkli kireçtaşlarıdır. Kireçtaşların ayrılmış kesimleri sarımsı açık kahverengi renktedir. Marnlar beyaz renkli ve ara seviyeler halinde görülmektedir. Çatlaklı ve boşluklu bir yapıya sahiptir. Birimin yaşı Üst Miyosen, Pliyosendir. Yörenin düz ve düze yakın kesimleri ile kampüs yerleşim alanı ve Yeniayla Mahallesi çevresi Üst Pliyosen-Kuvaterner yaşlı olup litolojilerini kahverenkli konglomera, çakıl, kum, çamurlu seviyelerden oluşmaktadır. Konglomeralar polijenik kökenli olup, kötü boylanmalı, yuvarlak ve az köşeli taneler içermekte ve yatay tabakalanmalı olarak görülmektedir. Kampüs alanı çevresinin en geç çökellerini alüvyonlar oluşturmaktadır. Kötü boylanmalı çakıl, kum, silt ve kil boyutlu tanelerden oluşan ve Meramşah Deresi, Bağ Deresi boyunca görülen birim, Güncel yaşlıdır.

Toprak yapısı : Kampüs alanındaki topraklar, yerinde oluşmuş ve taşınmış topraklardan meydana gelmiştir. Yerinde oluşmuş olanlar kahverengi ve kırmızı kahverengi topraklardır. Taşınmış olanlar ise, alüvyal ve koliviyal karakterdedir (Anonim 1992 b).

Derinlik çok değişkendir. Düz ve düze yakın yerlerde bulunan alüvyal ve koliviyal topraklarda derinlik 50-90 cm civarındadır. Yerinde oluşmuş kahverengi ve kırmızı kahverengi topraklar ise çok sığ (0-20 cm) ve (20-50 cm) derinliğe sahiptir. Çok dik yerlerde ana kaya yer yer yüzeye çıkmıştır. Ana kaya konglomera, marn, kireçtaşı ve çakıllı eski depositlerden oluşmuştur. Genel olarak bütün kampüs alanı içinde organik madde değeri düşük (% 0-2) bazı kesimlerde orta (% 2-3) düzeyinde, su tutma kapasitesi organik topraklarda orta, diğerlerinde ise oldukça düşüktür. Toprak tekstürü killi silt ve kumlu silt'ten oluşmuştur. Reaksiyon 7.7 – 8.5 pH olup topraklar bazik karakterdedir. Toprakların kireç içeriği ise fazladır (% 20-50).

İklim durumu : Kampüs yerleşim alanı, İç Anadolu Bölgesinin tipik karasal ikliminin etkisi altındadır. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı geçmektedir.

Metoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'nün 1955 – 1997 yılları ortalaması ve ekstrem değerlere göre yıllık ortalama yağış 338.8 mm'dir. Bu değer kuraklık hududunu gösteren 516 mm'den daha aşağıdadır. Yağışların büyük kısmı Nisan, Mayıs, Kasım ve aralık aylarında gerçekleşmektedir. Yaz ayları genellikle kurak geçmektedir. Yağışlı günler sayısı ortalama 76.3'dir. Nisbi nem yoğunluğu ortalama % 56.6'dır. Nisbi nemin en fazla olduğu aylar yağış ile çok ilgili görülmektedir. Nemin en fazla olduğu aylar kış ve bahar ayları (% 70 seviyesinde çıkınakta) en düşük olduğu mevsim ise yaz aylarıdır (% 40 düzeyine düşmekte).

Ortalama donlu geçen gün sayısı 101 gündür. Don durumu genellikle kış aylarında gerçekleşmekte aylık ortalama 24 gün ile Ocak ayı ilk sırayı almakta bunun 19.9 gün ve Şubat ayı, 19.7 gün ile Aralık ayı takip etmektedir. Ortalamalara göre Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül ayları haricinde don olma tehlikesi mevcuttur. Toprak üstü en düşük sıcaklık ortalaması 2.8 °C iken en düşük toprak üstü sıcaklığı – 28.2 °C ile Ocak ve Şubat aylarında görülmektedir. Buna göre genellikle bu aylarda toprak işlemenin yapılmayacağı belirmektedir. Hakim rüzgar yönü senenin tüm aylarında kuzey yönünden esen rüzgarlardır. Ortalama olarak en hızlı aylık rüzgar hızı 2.8 m/sn ile Temmuz ayında görülmektedir (Anonim 1998 b).

Doğal bitki örtüsü : İç Anadolu floristik yönden Irano Turanien Bölgesine dahildir. Gerek step vejetasyonunda, gerekse arızalı yamaç ve sırtlarda bu bölgenin elementleri bulunmaktadır. Bu bölgenin doğal bitki örtüsünün motifini ve karakterini esas itibariyle aşağıdaki klimatolojik koşullar tayin etmektedir: Karasal bir iklime sahip ve yıl ile aylar içinde sıcaklık değişikliğini çok fazla ve yüksek olması, yağışın az olması ve bitki yaşamı bakımından sıcak ve kurak bir yaz, soğuk bir kış olması.

Bu klimatolojik koşullarda bağlantılı bulunan su varlığı bitkilerin ömürlerini olduğu kadar form, tekstür ve renk etkilerini de belirleyen en önemli etnendir. Yapırsız, keçe gibi tüylü, dikenli, sukulent, yumrulu, rizomlu, soğanlı gibi çeşitli ekotiplere ait örnekleri İç Anadolu stepinde görmek mümkündür (Çeltik 1984).

Kampüs alanında ise yerleşim ve tarımsal uygulama amaçla kullanılan yerlerin dışında kalan kısımlarında doğal örtü, tipik dağ stepi karakterinde ilkbahar ve yazın ilk aylarında renk ve tekstür etkisi yapan otsu bitkilerden oluşmaktadır. Kargıoğlu (1990) tarafından yapılan bir araştırmada Bağ Deresi ve Derin Dere Vadileri içinde kalıntı halinde

Amygdalus orientalis Miller., *Crataegus aronia* L., *Cotoneaster nummularia* Fisch. Et Mey. *Eleagnus angustifolia* L. ve *Rosa canina* L. gibi odunsu bitkilere rastlanmıştır aynı araştırmada; alanda *Spermatophyta* bölümü ve *Angiospermae* sınıfına giren 37 familya ve 155 cinse ait 222 bitki türü tespit edilmiştir. *Compositae* familyasına ait, bitkilerin hakim olduğu doğal bitki örtüsünde en fazla tür ihtiva eden familyalar şunlardır : *Compositae* 37, *Gramineae* 22, *Leguminosae* 22, *Cruciferae* 18 ve *Labiatae* 17'dir. Ayrıca alanda üç bitki birliği tanımlanmıştır. Bunlar: Thymo-Festucetum valesiaceae birliği, Isato-Centauretum balsamitae birliği, Artemisio-Peganetum harmala birliği.

6. S. Ü. Kampüsünü Oluşturan Fiziki Elemanlar

Le Corbusier Uluslararası Modern Mimari Kongresinin 1933 yılında Atina'da toplanarak alınmış olduğu karara uygun olarak Brezilya Üniversite Kenti'nin ana tasarımı ve planlama ilkelerini saptanmıştır (Kortan 1981). Söz konusu anlaşmada, şehirciliğinin belli başlı dört anahtar işlevi olduğu kabul edilmektedir: Bunlar; barınma (konut), çalışma (iş), dinlenme (boş zamanları değerlendirme) ve ulaşım.

Bu dört anahtar işlev için şehirde özel ve bağımsız bölgeler ayrılması öngörülmüş, bölgeler arasında rasyonel bir ulaşım ağı tesis edilmiştir. Şehirciliğin kabul edilen bu "Bölgeleme" (Zoning) kavramı ve ilkesinden yola çıkarak Le Corbusier'in üniversite kentinin bölgeleri şu şekilde sınıflandırılabilir:

-Akademik ve İdari Bölge: Öğretim ve eğitim işlevlerinin yer aldığı bölgeki bunun ana öğeleri fakülte binalarıdır. Bu, kentteki "çalışma" (iş) bölgesine karşılık gelmektedir.

-Barınma Bölgesi: Öğrenci yurtları ve öğretim üyelerinin konutlarını içeren bölgedir. Burası şehirdeki "barınma" (konut) bölgesidir.

-Dinlenme Bölgesi : Spor alanları ve yapıları kafeterya, öğrenci lokali, tiyatro, konser vb. ruhsal ve bedensel gelişmeyi sağlayan eylemlerin yer aldığı bina ve açık alanlar bu bölgeyi oluşturmaktadır. Bu bölge "boş zamanları değerlendirme" bölgesi olarak geçmektedir.

-Ulaşım Bölgesi: Yaya yolları, meydanlar, motorlu araçlara ait yolların oluşturduğu dolaşım ve ulaşım ağının oluşturduğu kısımdır.

Selçuk Üniversitesi Kampüsünde elemanlarını incelediğimiz zaman yerleşme düzeyinin bölgeleme ilkelerine uygun olarak geliştiği görülmektedir. Bu nedenle kampüs alanının fiziki elemanları ve gelişme süreci, akademik ve idari, barınma, dinlenme bölgeleri ile ulaşım sistemi olmak üzere dört grup altında incelenmiştir.

Akademik ve idari bölge: Üniversitenin tüm idaresini kapsayan rektörlük ve onun alt sistemleri, fakülteler arası eşgüdüm ile üniversitenin dışarıyla olan ilişkisini sağlar ve bağımsız bir birim olarak fiziki planlamaya yansır. Aynı zamanda bu ögenin halkla ilişkili ve bütün üniversite mensupları tarafından kullanılabilmesi sonucundan hareketle üniversite merkezini oluşturan birimlerden bir tanesidir ve kampüs yerleşim alanının merkezinde yer almalıdır (Anonim 1984).

Kampüs yerleşim planında rektörlük ve onun alt sistemleri merkezi oditoryum, kütüphane, mediko sosyal merkezi, bilgi işlem merkezi, kafeterya gibi tüm üniversite tarafından kullanılan tek ve ortak kullanışlardan olan binalar merkezde yer almıştır. Ancak bugün rektörlük ve idari birimlerden sadece inşaat dairesi kendi binasında hizmet vermekte diğer birimler merkezdeki rektörlük binasında yer almaktadır.

Üniversiteyi oluşturan fakülte sayısı ve niteliğini hiç hesaba katmadan akademik dokuyu oluşturan öğeler şu şekilde sıralanabilir: fakülte yönetimiyle ilgili ofis ve toplantı salonları, öğretim görevlisi ofisleri, derslikler, anfiler, atölyeler, laboratuvarlar. Akademik alanların ihtiyaç programları saptanmış olsa bile kısa bir zaman sürecinde bu ihtiyaçların değişmesi doğaldır. Bu yüzden akademik öğeleri içerecek olan yapı birimlerinin bu sürekli değişime cevap verebilecek esneklikte planlanması gerekmektedir. Fiziki planlamada değişik biçimlerde yansiyabilecek bu öğelerin aynı modülde birleştirmenin doğuracağı sakıncaları, gözönünde bulundurarak birden fazla modül kullanılması düşünülmüştür (Anonim 1984).

Selçuk Üniversitesi Kampüsü fiziki gelişimi zaman içinde parça parça gerçekleşmiştir. Halen Kampüs Alan Kullanım Planında yer alan idari ve eğitim binalarının çoğunda inşaat devam etmektedir. Bitmiş binalarda ise (çoğu geçici olmasına rağmen) eğitim faaliyetleri sürdürülmektedir. Bu birimlerden Ziraat, Veteriner, Fen-Edebiyat ve Teknik Bilimler meslek yüksekokulu kendi binalarında, Dış Hekimliği Fakültesi Medikososyal Binasında, Hukuk Fakültesi ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Kampüs Rektörlük Binasında, Devlet Konservatuvarı Kampüs Merkezi üniteler Bilgi İşlem Binasında, Mühendislik mimarlık Fakültesi Fen-Edebiyat Fakültesi Binalarında, iktisadi ve idari Bilimler Fakültesi edebiyat Fakültesi Binasında, İletişim Fakültesi ise Oditoryum Binasında geçici olarak eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir.

Selçuk Üniversitesi eğitim ve idare binaları TEKSİS'in önerdiği yarıçapı 750 m (7.5 dakika yaya mesafesi) olan daire içinde gelişme göstermektedir. Ancak bina inşaatlarının devam etmesi ve geçici binalarda eğitime devam edilmesi bina elenalarının bir sisteme bağlanamayan yerleşim düzensizliklerini meydana getirmiştir. Bunun sonucu olarak otopark, yaya ve oto sirkülasyon sistemleri ve bazı alt yapı sistemlerinde yetersizlikler görülmektedir. Akademik bölge içinde yer alan fakültelerin bazılarında özellikle girişlerde küçük çapta bitkilendirme ve yeşil çevre arzusu ile çimlendirme yapılmıştır. Ancak yapılacak ek binalar ile fakülte çevresinde ve girişlerde olacak değişiklikler nedeniyle bazı binalar hariç kısa zamanda çevre düzenleme çalışmaları tam anlamıyla kesinlik kazanıp uygulaması olmamıştır.

Akademik bölgeyi oluşturan her fakültesi estetik ve fonksiyonel yönden ihtiyaca cevap verecek nitelikte yeşil bir doku içinde planlanması yeşil ve güzel bir çevre için gereklidir. Bu nedenle kampüs alanı içinde yer alan birimler birbirlerinden tampon yeşil alanlarla ayrılmalıdır. Çevre düzenleri uzun vadede eklenecek binalarda dikkate alınarak sistemli ve planlı bir şekilde yapılmalıdır.

Dinlenme bölgesi : Kampüs alanı içinde spor alanları ve yapıları, kafeterya, öğrenci lokali, tiyatro, konser vb. eylemlerin yer aldığı binalar bedensel ve ruhsal gelişmeyi sağlama bölgesi olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu bölgenin üniversitenin bünyesinde yer alan farklı sosyal ve gelir gruplarına ait öğrencilere iyi hizmet verebilmesi aynı zamanda kent ile üniversitenin yakınlaşmasını sağlaması gereklidir (Anonim 1980).

Kampüs alanı içinde Üniversite personeli ve öğrencilere hizmet eden bir merkezi kafeterya yer almaktadır. Bunun dışında her fakültenin kendi içinde öğrenci lokali bulunmaktadır. Ancak öğrenciye ve personele yeterli hizmet verecek ölçüde değildir. İnşaatı devam eden binalarında bitirilmesiyle kampüste artacak öğrenci ve personel sayısı dikkate alındığında toplu olarak kullanılacak yeni kafeterya ve kapalı dinlenme tesislerinin yapım çalışmalarına şimdiden başlanması gereklidir.

Merkezi kütüphanenin ve oditoryumun inşaatı devam etmektedir.

Tören alanı ile yurtlar arasında kalan yerde anfi tiyatro yer almaktadır. Özel günlerde burada eğlence ve konserler düzenlenmektedir. Ancak yerleşim yeri olarak anfi tiyatro kuzeyden gelen rüzgarlara açık bulunmaktadır. Uygun bitkilendirme ve perdeleme ile bu alanın korumaya alınması klimatolojik yönden olabilecek rahatsızlıkları gerecektir.

Spor tesislerinin inşaatına yeni başlanmış, sadece bir adet kapalı spor salonunun yapımı bitmiştir. Bununla beraber kütüphane binasının yerinde üç adet tesis basketbol ve voleybol sahası bulunmaktadır. Ayrıca yerleşim planında mühendislik ve mimarlık fakültesi için ayrılan alanda toprak zeminli bir futbol sahası bulunmaktadır. Üniversitenin spor şenlikleri bu yerlerde yapılmaktadır. Ancak bu spor alanları tüm üniversitenin gereksinimine cevap verecek nitelikte değildir. Merkezi spor tesislerinin inşaatı bir an önce bitirilmeli kullanıma açılmalıdır. Öğrenci ve personelin spor ihtiyaçlarına daha kolay cevap vermek için kampüs alanı içinde farklı yerlerde ve özellikle fakülte çevrelerindeki boş alanlarda (Veteriner Fakültesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi yan tarafları ve Ziraat Fakültesinin arka tarafındaki boş sahalarda) basketbol, voleybol, tenis, mini futbol sahalalarının yapılması gereklidir.

Merkezde yer alan tören ve anıt alanının çevresi ile buradan fen eğitim grubuna ve idari bölgeden Fen Edebiyat Fakültesine bağlanan bölgede yer alan yaya yolunda geniş çim alanlarına yer verilmiş ve bitkilendirme yapılmıştır. Bu alan aynı zamanda kampüs alanının merkezi tören, toplanma ve dinlenme bölgesidir.

Yapılmış bitkilendirme çalışmalarının bitkilerinin dendrolojik özellikleri ile yeşil alandan beklenen estetik ve fonksiyonel özellikleri dikkate alınmadan yapıldığı görülmektedir. Mevcut yeşil alanlar tekrar gözden geçirilmeli gerekli yerlerde onarım, ekleme ve transplantasyon işlemleri yapılmalıdır.

Konut (Barınma) bölgesi : Kampüs alanı içinde yer alan barınma bölgelerini; öğrenci yurtları, personel konutları olmak üzere iki grup altında toplamak mümkündür.

Öğrenci yurtları: Kampüs alanı içinde yerleşim bölgesinin güneyinde yer alan yurt bölgesi kız ve erkek öğrenci yurtları, kafeterya ile personel lojmanlarında oluşan bir grup halinde yaklaşık 56 da'lık bir alan üzerinde kurulmuştur. Diğer binalardan ayrı olarak çevresi sınırlanmış yurtlar bölgesinin içinde öğrencilerin dinlenebilecekleri yeşil alanlar tesis edilmiştir.

Kredi ve Yurtlar kurumuna ait olan bu yurtlarda ailelerinden uzakta öğrenim gören 15850 öğrenciden 2256'sı (752 kız, 1504 erkek) kalmaktadır. 3594 öğrenci merkezde yer alan diğer kredi ve yurtlar kurumuna ait yurtlarda geri kalan 10000 kişi konutlarda ve diğer yurtlarda kalmaktadır (Anonim 1998 a). Bu durumda kampüste bulunan yurtlar ailelerinden uzakta eğitim için Konya'ya gelen öğrencilerin % 15'ine hizmet vermektedir. Özellikle kent merkezine uzak yerlerde tesis edilen kampüslerde eğitim gören öğrencilerin önemli problemleri barınacak yer bulamama ve ulaşım için harcanan zaman kaybıdır. Bu nedenle bu problemleri ortadan kaldırmak için kampüs alanı içinde mevcut yurtlara ek olarak ayrı bir yurt dokusunu oluşturmak amacıyla yeni bir planlamaya başlanılması gerekmektedir.

Personel konutları : Kampüs alanının kuzeyinde yer alan konutlar Konya-Afyon karayoluna yakın ve paralel bir gelişme göstermektedir. Selçuk Üniversitesi genel yerleşim planı hazırlanırken personel lojmanlarının eğitim faaliyeti ve yaşantısı ile indirekt ilişkide olması gerekliliği düşünülerek ayrı bir çevre oluşturacak şekilde kampüs ana

yerleşmesinden koparılması ve akademik bölgeden uzakta yarıçapı 750 m gelen dairenin dışında yerleştirilmesi düşünülmüştür. Yerleşim planında 89 bloktan (her blok 8 daire) oluşan lojmanlar bölgesinin merkezi yerinde park ve çocuk bahçesi, çarşı, banka, cami, PTT, ilkokul gibi ortak kullanılan birimlere yer verilmiştir. Ancak 1985 yılında başlatılan lojmanların ve ilkokulun inşaatı alınan ekonomik tedbirler nedeniyle 1994 yılında durdurulmuştur. Bugün lojmanlar için ayrılan bölgede 12 blok lojman yer almaktadır. Bunlardan 1. Blok misarîrhaneye olarak kullanılmaktadır. Birbirine paralel üç sıra üzerinde yer alan lojmanlar birbirlerinden yollarla ayrılmış ve çevresinde küçük çapta bitkilendirmeler yapılmıştır. Yapılan bitkilendirme çalışmalarında ise dendrolojik özellikle dikkat edilmediği rastgele dikimlerin yapıldığı görülmektedir. Uzun vadede lojmanların yeşil bir doku içine alınması için daha sistemli ve planlı çalışmalara geçilmeli bitkilendirme yapılan yerlerde düzenleme ve bakımdan kaynaklanan hatalar tekrar gözden geçirilmelidir.

Konutlarla içiçe olan diğer ünite çocuk bahçesidir. 5. Bloğun yanında yer alan ve etrafı sınırlandırılmış çocuk bahçesi yaklaşık 1000 m² büyüklüğündedir. 88 ailenin oturduğu lojmanlardaki bu çocuk bahçesi mevcuta yeterli gelmektedir. İçinde bitkilendirme yapılmamış zemin doğal olarak bırakılmıştır. Daha çok aktif oyun elemanlarının yer aldığı çocuk bahçesinde bank, çöp kutusu, pergole gibi donatı elemanı bulunmamaktadır.

Çocuk bahçesine gerekli donatı elemanları ve kombine oyun elemanları ilave edilmeli ve özellikle ebeveyn ve çocuklar için oturma birimleri ve gölgeleme elemanları tesis edilmelidir. Alandan yabancı otlar temizlenmeli ve bitkilendirme yapılmalıdır. Zeminin oyuna elverişli hale gelmesi için uygun yerlerde gerekli döşemeler kullanılmalı, oyun elemanlarının gereken bakım ve onarım işlemleri yapılmalıdır.

Ulaşım sistemi : Kentsel yerleşimler tarih içinde incelendiği zaman yaklaşık R 800 m çapındaki bir daire içine oturtulan kentler ve yerleşmelerin, yaya olarak dolaşan insanlara optimum hizmetler verdiğini göstermektedir. İnsanlar, söz konusu mesafeyi yanılmadan rahatlıkla ve kabul edilebilir bir zaman süresinde (yaklaşık 12 dakika) yürüyebilmekte, gerek çevresindeki diğer insanlar ve gerekse kentin öğeleriyle (meydanlar, yapılar vb.) olumlu ilişkiler kurabilmektedirler (Kortan 1981).

Kampüs sirkülasyonunda ise dikkat edilmesi gereken konu "Yayalar Kampüsü" anlayışına dayalı bir ulaşım-dolaşım biçiminin tanınmasıdır. Yayalar kampüsü anlayışının önemli bir yönü, disiplinler arası ilişkilere dayalı bir eğitim yapmayı ve ders aralarını oluşturan 10-15 dakikalık süreler içinde (800-1000 m'lik mesafe) istenildiği yere yürüyebilme olanağını sağlayan ölçekte olmasıdır (Dober 1963).

S.Ü.Genel Yerleşme Master Planı incelendiğinde lojmanlar bölgesi hariç diğer birimlerin R 750 m çapında bir daire içinde yerleştirildiği görülmektedir. Bu yerleşim biçimi kampüsde yaya ulaşımı için uygun olanağın sağlandığını göstermektedir.

Yayalar kampüsü düzenlemesinde önemli bir konuda yaya ve motor trafiğinin birbirinden ayrılması, yaya sirkülasyonunun kesintisiz olması (yer yer toplanma ve tartışma olanaklarını yerine getirmesi) ve işlevler arası ulaşımında güzergahın en kısa yoldan geçirilerek patika yol oluşumunun engellenmesidir.

Kampüs içinde yaya yollarını yaya kaldırımları ve yalnız yayalara ayrılmış yollar olmak üzere ikiye ayırabiliriz. Ana taşıt arterinden merkezi durağa kadar yaya kaldırım bulunmakta ve bu yol yayalara ve otolara beraber hizmet vermektedir.

*Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü Alanı
Alan Kullanımı ve Planlaması Üzerinde Bir Araştırma*

Taşıt ulaşımı ana girişten sonra ana yol Tıp Fakültesi ve idari bölge önünden devam ederek park ve tören alanı yanında yer alan merkezi durağın ilerisinde biri yurtlar bölgesine diğeri mesleki eğitim fakültesi önünden lojmanlara devam ederek ring yapmakta tekrar ana girişe ulaşmaktadır. Ancak kafeteryadan Mühendislik Fakültesi ve Veteriner Fakültesine giden yoldan ve ana duraktan Teknik Bilimler Meslek Yüksekokuluna devam eden yollarda yaya kaldırımı bulunmamaktadır. Yayalar oto yolunu kenarını yaya yolu olarak kullanmaktadır. Merkezi duraktan Mesleki Eğitim Fakültesi ve yurt tarafından Dış Hekimliği Fakültesi ile rektörlük tarafına giden yollarda patika yollar oluşmuştur.

Merkezi duraktan Ziraat Fakültesine ulaşan yaya çıkışı Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Veteriner Fakültesi ve Ziraat Fakültesine hizmet vermektedir. Merkezi duraktan sola yurtlar bölgesine ve sağa fen eğitim grubunun olduğu bölgeye ve rektörlük binasının sosyal eğitim grubunun olduğu bölgeye yaya yolları ile ulaşım olmaktadır. Oldukça geniş alana sahip yaya yolu bitkilendirilmiş bir refüjle bölünmüş, yolun her iki tarafında bank kullanılmış ve bitkilerle düzenleme yapılmıştır. Ancak bu yol kışın kuzey rüzgarına açık oldukça soğuk ve buzlu yazın ise yolun geniş olması ve ağaçların gölgesinden yararlanılamaması sebebiyle sıcak ve sıkıcı olmaktadır. Bu ana yaya akslarında rüzgar, buzlanma ve sıcaktan korunmak için yaya yolunda yeniden yapısal ve bitkisel düzenleme yapılmalıdır.

Parketme, hem iş alanları hem de iş alanları dışında hayatı kolaylaştırıcı olanaklar sunan bir dış mekân unsurudur. Herhangi bir dış mekân sistemi gibi parketme de bu amaçla hazırlanan planlarla, gereksinmeye cevap verecek nitelikte olmalıdır. Kampüs ortamında ise park etme isteminde işleyiş tasarımı ve yer seçimi açısından sağlanan kolaylık çevre huzuru, yaya ve sürücü güvenliği ile kullanıcıların konforunu etkilemektedir (Parkinson 1989).

Kampüs alanı içinde çözümlenmesi gereken diğer bir konu otopark sistemidir. İdari bina ve Dış Hekimliği Fakültelerinin ön tarafında otoların park etmeleri için belirlenmiş bir alan bulunmaktadır. Ziraat Fakültesi, Veteriner Fakültesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu çevresinde ise düzenli otopark olmamasına rağmen bina girişlerinde araçların park edilebilecekleri park yeri bulunmaktadır. Fakat girişlerdeki bu boş alanlar otopark için düzensiz bir görünüm vermektedir. Fen Edebiyat Fakültesi, Kafeterya, Mühendislik Fakültesi çevrelerinde ise araçlar için park yeri yetersiz gelmekte, yol kenarına park yapılmakta ve bu durum araç ile yaya trafiğini engellemektedir. Otopark çevrelerinde bitkilendirme yapılmamıştır. Genel olarak kampüs alanı içinde otopark problemi bulunmaktadır. Bu problemin yer seçimi, tasarımı ve bitkilendirme açısından çözümlenmesi yaya ve sürücü güvenliği açısından gereklidir.

7.Selçuk Üniversitesi Kampüsü Yerleşim ve Peyzaj Planlama Alanları

Kampüs alanının doğal ve yapay elemanlarının incelenmesi sonucunda ilk yerleşim planının büyük bir kısmının uygulandığı fakat peyzaj planlama alanlarında yeterli planlamanın yapılmadığı görülmektedir. Yapılan sürvey ve analizler sonunda alanın 1/4000 ölçekli planı hazırlanmıştır (Şekil 1). Bu planda kampüs alanı içinde 1998 yılı itibarıyla mevcut, inşaat ve inşaatına başlanmamış tesisler gösterilmiş, piknik alanları, kırsal ağaçlandırma alanları, yol boyu bitkilendirme, botanik, zooloji ve farmakoloji bahçeleri için öneri alanlar belirlenmiştir. Bu öneriler yapılan ayrıntılı incelemeler sonucunda şöyle özetlenebilir:

*Selçuk Üniversitesi Alaeddin Keykubat Kampüsü Alanı
Alan Kullanımı ve Planlaması Üzerinde Bir Araştırma*

-Botanik bahçesi olarak Ziraat Fakültesi deneme uygulama alanının yukarısında 1130-1160 kotları arasındaki bölgenin botanik zooloji ve farmakoloji bahçesi olarak birarada olması ön görülmüştür.

Botanik bahçesinde İç Anadolunun doğal örtüsünü karakterize eden ve step kültür koşullarında barınabilecek Anadolu ve yabancı yurtlu ağaç çalı ve otsu bitkilerden oluşan zengin bir kolleksiyonun hazırlanması düşünülmüştür. Ancak bu alan teknik ve bilimsel prensiplerin de uygulanacağı bir peyzaj planlamasına gereksinim gösterecektir.

Botanik bahçesi devamını oluşturan Zooloji bahçesinde daha çok Orta Anadolu'nun bazı yabancı hayvan örenkelirin ve diğer bilimsel değeri olan hayvanların yer alması düşünülmüştür. Planlamada eğitim yönü kadar alanın rekreatif değeride düşünülmelidir.

İleride kurulacak Eczacılık Fakültesi için önerilmiş farmakoloji bahçesinde tıbbi yönden değeri olan rizumlu soğanlı, yumrulu, perennial ve yıllık bitkilerin yer alacağı araştırma ve deneme alanı olacaktır.

Botanik-Zooloji ve Farmakoloji bahçesi kampüs merkezindeki yapı grupları arasında ve etrafındaki yeşillerle organik bir bütünlük gösterecek şekilde planlanması estetik yönden gereklidir. Teknik yönden alan özellikle kuzey rüzgarlarından korunmalı, olabilecek don tehlikesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

-Piknik alanı üniversite personeli, öğrenciler ve belirli ve sınırlı zamanlarda halkın hizmetine açılacak dinlenme ve eğlenme alanı olarak düşünülmüştür. Kolay ve rahat bir ulaşım mesafesi içinde olması gereği ile yurtlar bölgesinin sağ tarafı ve girişe yakın yerde yapılacak çarşı ile lojmanlar arasında kalan bölge piknik alanı olarak önerilmiştir. sUlama olanağına sahip bu alanlarda bol gölgeli yüksek boylu geniş yapraklı ağaç türleri gruplar halinde kullanılmalıdır.

-Kırsal ağaçlama alanında özellikle Orta Anadolu'nun çok kısır step iklimi ve toprak şartları altında mümkün olduğu kadar az bakım isteyen, ekonomik bir plantasyon düşünülmelidir. Özellikle ekolojik koşullara uyum sağlayan, sınırlı bakım ve sulama olanaklarına dayanabilen bitki türleri seçilmelidir. Yerleşim alanını çepeçevre saran kırsal ağaçlama alanları mikroklima yaratma, crozyon önleme, kar ve rüzgar önleme gibi önemli fonksiyonları yanı sıra Konya Kenti içinde özlenen ve istenen yeşil lekenin bir parçası olacaktır. Kampüs alanı içinde ağaçlandırma faaliyetleri 1983 yılında başlamış ancak 1995'den sonra çalışmalar hızlanmıştır. Kampüs alanı içinde yerleşim bölgesi çevresinde yaklaşık 3000 da'lık alan ağaçlandırılmıştır. Kullanılan bitki türleri şunlardır: *Pinus nigra*, *Cedrus libani*, *Eleagnus angustifolia*, *Ailanthus altissima*, *Catalpa bignonioides*, *Acer sp.*, *Fraxinus exelsior*, *Acacia cyanophylla*, *Amygdalus communis*.

-Yerleşim alanının batısında Çataltepe, Yüvtepe, Keçilikaya Tepesi çevresinde yer alan dik ve çıplak yamaçlar büyük ölçüde erezyona maruz kalmaktadır. Erezyon önleme amacıyla buralarda teraslama yapılarak step koşullara en uygun bitkilerle ağaçlandırma yapılmalıdır.

-Bina inşaatlarının devam etmesi ve geçici binalarda eğitime devam edilmesi bina elemanlarının bir sisteme bağlanamayan yerleşim düzensizliklerini meydana getirmiştir. Bunun sonucu olarak otopark, yaya ve oto sürkülasyonu sistemleri ve bazı alt yapı sistemlerinde yetersizlikler görülmektedir. Kampüs alanı içinde özellikle patika yollar oluşturğu ve yaya kaldırımlarının bazı yollarda olmadığı görülmektedir. Yayalar kampüsü

anlayışına uygun olarak yaya sirkülasyonu ve otopark yerleri gözden geçirilmeli ve gerekli yerlerde yeniden düzenlemeler yapılmalıdır.

-İdari bölgeyi Fen Edebiyat Fakültesine bağlayan ve fen eğitim grubundan tören alanına uzanan yaya yollarında ve anfi tiyatro çevresinde iklim koşulları da dikkate alınarak yeniden bitkisel ve yapısal düzenleme yapılmalıdır.

-Kampüs merkezinde yer alan tören ve anıt alanının çevresi aynı zamanda bitkilendirilmiş ve dinlenme alanı olarak kullanılmaktadır. Bu alan kampüsün en büyük yerel alanını oluşturmaktadır. Bu nedenle diğer fakültelere ve yurda bağlanan yollarda yol boyu yeşillendirmeler yapılmalı böylece birimler arasında bitkilerle bir organik bağ oluşturulmalıdır. Bu durum yeşil alanların sürekliliği açısından gereklidir. Bu yeşillendirilmiş yollar aynı zamanda kampüs merkezinin çevredeki ağaçlandırma alanlarına bağlayacak hareket halinde olan yaya ve araçlara sürekli bir yeşil sunacaktır.

-Selçuk Üniversitesi yerleşim planında görülen Mühendislik Mimarlık, Hukuk ve İktisat fakültelerinin inşaatı henüz başlamamıştır. Tıp Fakültesi inşaat halindedir. Kullanıma açılan diğer fakültelerden Veteriner, Fen Edebiyat ve Ziraat Fakültelerinde bazı birimlerin inşaatı devam etmektedir. Bu durum çevre düzenleme çalışmalarını da etkilemektedir. Ancak inşaatı tamamlanmış bina çevrelerinde peyzaj planlama çalışmaları fakültemiz peyzaj mimarlığı bölümü tarafından yapılmaktadır. Bu çalışmada özellikle uzun vadede eklenecek binalarda gözönüne alınarak mevcut yapı kitlelerinin çevre düzenlemesi gerçekleştirilmektedir.

-Kampüs içinde yer alan birimler birbirlerinden tampon yeşil kuşaklarla ayrılmalı, böylece alanın genel fiziksel yapısının kitle-boşluk ilişkisi içinde dengelenmesi sağlanmalıdır.

-Yapılmış bitkilendirme çalışmalarında bitkilerin dendrolojik özellikleri dikkate alınmadan yapıldığı görülmektedir. Mevcut yeşil alanların tekrar gözden geçirilerek gerekli yerlerde onarım, ekleme ve transplantasyon işlemleri yapılmalıdır.

-Lojmanlar çevresinde küçük çapta ağaçlandırmalar yapılmış ve çim alanlara yer verilmiştir. Uzun vadede lojmanların yeşil bir doku içine alınması için daha sistemli ve planlı çalışmalara başlamak gerekmektedir.

-Yapılacak yol boyu ağaçlandırma, rüzgar perdeleri, erezyon kontrol ve ağaçlandırma alanları ile tampon yeşil kuşak çalışmaları uzun vadede bir program ve plan çerçevesinde yapılmalıdır.

-Kampüs alanı içinde yer alan spor alanları gereksinmeye cevap vermemektedir. Spor tesislerinin yapımı çalışmaları hızlandırılmalı ve biran önce bitirilmelidir.

-Kampüs içindeki yurtlar, ailesinden uzakta okuyan öğrencilerin % 10'una hizmet vermektedir. Yurtlar bölgesi ile spor tesisleri arasında kalan ve makro gelişim sahası içinde yer alan alanda yeni bir yurt bölgesi planlanmalıdır.

-Kampüsün çevre düzenleme çalışmalarını kontrol edecek, gerektiği zaman proje ve uygulama çalışmalarına katılacak ve yapılacak uygulamaların bakımı ve korunmasını üstlenecek bir birimin en kısa süre içinde kurulması ve çalışmaya başlaması gerekmektedir. Bu birimin içinde mutlaka en az bir tane peyzaj mimarı bulunmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akdoğan, G., 1971. Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü Sahası Peyzaj Planlama Esaslarının Tesbiti Üzerinde Araştırma, A.Ü.Z.F. Yıllığı:21/1, Ankara.
- Altan, T., Gültekin, E., Uzun, G., 1982. Çukurova Üniversitesi Kampüsü Peyzaj Planlama Esasları Üzerinde Bir Araştırma. Ç.Ü.Z.F. Yayınları No: 163, Adana
- Anonim, 1980. Konya Selçuk Üniversitesi Kampüsü Planlama ve Programlama Araştırması Ön Hazırlık Raporu, TEKSİS Mimarlık ve Mühendislik Hizmetler Grubu.
- Anonim, 1981. Konya Büyükşehir Belediyesi 1/25000 ölçekli Belediye ve Mücavir Sahası Haritası.
- Anonim, 1984. Konya Selçuk Üniversitesi İhtiyaç Programlama ve Araştırma Raporları, TEKSİS Mimarlık ve Mühendislik Hizmetler Grubu.
- Anonim, 1992 a. Selçuk Üniversitesi Kataloğu, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
- Anonim, 1992 b. Konya İli Arazi Varlığı. Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları Rapor No: 42, Ankara
- Anonim, 1998 a. Selçuk Üniversitesi 1996-97 Eğitim Öğretim Yılı Faaliyet Raporu. Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya.
- Anonim, 1998 b. Konya Meteoroloji İstasyonu, Meteoroloji Döküm Cetveli (Yayımlanmamış), Konya.
- Arabacı, C., 1998. Konya Medreseleri. Konya Ticaret Odası Yayın No: 9, Konya.
- Çeltik, R., 1985. İç Anadolu Vegetasyonu ve Ekolojisi. S.Ü.Yayınları No:7, S.Ü.Basımevi, Konya.
- Dober, R., 1963. Campus Planning, Reinhold Publishing Corporation, USA.
- Jellicoe, G., 1987. The Landscape of Man. Thames and Hudson Ltd, London.
- Kabasakal, Ö., 1986. Üniversite Yönetimi ve Özerklik Tarihi Gelişmeler ve Uluslararası Mukayeseler, T.C.D.P.T. Sosyal Planlama Başkanlığı Planlama Dairesi, Ankara.
- Kargıoğlu, M., 1990. S.Ü.Fen Bilimleri Biyoloji Anabilim dalı Yüksek Lisans Tezi (Yayımlanmamış), Konya.
- Keleş, R., 1972. Yerleşme Kararları Açısından Büyük Kent Dışı Üniversiteler Sorunu, mimarlık Dergisi. Sayı: 12, Ankara.
- Kortan, E., 1981. Çağdaş Üniversite kampüsleri Tasarımı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Bölümü, Ankara.
- Parkinson, G.D., 1989. The Use of Optimization Techniques in Parking Facility Siting at Stanford University. Institute of Transportation Engineers Journal : 59 (4): 29-32, USA.
- Tanrıverdi, F., 1976. Atatürk Üniversitesi Sitesinde Peyzaj Planlama ve Uygulama Prensipleri Üzerinde Bir Araştırma. A.Ü.Z.F. Dergisi Cilt: 6, Sayı: 2, Erzurum.
- Tanrıverdi, F., Güçlü, K., 1984. Cumhuriyet Üniversitesi Kampüsü Peyzaj Planlama ve Uygulama Prensipleri Üzerinde Bir Araştırma. Ç.Ü.Fen Bilimleri Dergisi: 2, 13-29, Sivas.
- Yağız, S., 1997. S.Ü.Kampüsü Alanı (Konya) Çevresinin Jeoloji İncelemesi. S.Ü.M.M.F. Jeoloji Mühendisliği Bölümü Uygulama Tezi (Yayımlanmamış), Konya.